

Чи можна змінити нотаріуса після відкриття спадкової справи?

Спадкова справа відкривається тільки один раз і тільки в одного нотаріуса, тому спадкоємцям слід відповідально ставитись до вибору нотаріуса, а якщо спадкоємців декілька – заздалегідь узгоджувати вибір нотаріуса між собою.

Спадкоємець може звернутися до будь-якого нотаріуса за місцем відкриття спадщини (за місцем проживання померлого). Однак, є винятки щодо місця відкриття спадщини. Так, згідно із вимогами частини першої статті 11-1 Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» у разі якщо останнім місцем проживання спадкодавця є тимчасово окупована територія, місцем відкриття спадщини є місце подання першої заяви, що свідчить про волевиявлення щодо спадкового майна, спадкоємців.

В нотаріальній практиці трапляються випадки, коли спадкоємець бажає змінити нотаріуса, який відкрив спадкову справу.

Це можливо у тому випадку, коли спадкова справа заведена в багатоскладовій державній нотаріальній конторі (в такій конторі працюють два і більше державних нотаріуси), так як документи зберігаються в архіві контори, а не у державного нотаріуса особисто. У зв'язку із чим спадкоємець може звернутися до будь-якого іншого державного нотаріуса цієї контори для оформлення своїх спадкових прав.

У разі ж, коли спадкова справа заведена у приватного нотаріуса, то така передача спадкової справи можлива тільки у визначених випадках.

До них належать:

- передача спадкових справ, відкритих з порушенням вимог статті 1221 Цивільного кодексу України (щодо місця відкриття спадщини), за належністю нотаріусу, до компетенції якого входить ведення цієї спадкової справи. Така передача здійснюється при встановленні факту одночасного відкриття декількох спадкових справ (наприклад, за місцем проживання спадкодавця і за місцезнаходженням спадкового майна);
- передача спадкової справи до того нотаріуса, у якого згідно з паперовими носіями відкрито спадкову справу раніше, при одночасному відкритті спадкових справ різними нотаріусами за місцем відкриття спадщини;
- передача спадкової справи за заявою всіх спадкоємців, які прийняли спадщину, до іншого(ї) приватного нотаріуса (державної нотаріальної контори) в межах одного нотаріального округу після закінчення встановленого законодавством строку для прийняття спадщини у разі припинення, зупинення нотаріальної діяльності приватного нотаріуса, тимчасового блокування або анулювання доступу нотаріуса до Державного реєстру прав. При цьому приватний нотаріус (державна нотаріальна контора), якому (якій) передається спадкова справа, зобов'язаний(а) прийняти її у провадження. Справжність підпису спадкоємців на заяві повинна бути посвідчена нотаріально. У такій заяві обов'язково зазначається якому приватному нотаріусу (державній нотаріальній конторі) необхідно передати спадкову справу;
- передача спадкової справи здійснюється комісією з ліквідації державної нотаріальної контори у випадку ліквідації державної нотаріальної контори до передачі всіх документів нотаріального діловодства та архіву державної нотаріальної контори до відповідного державного нотаріального архіву.

Зазначаємо, що у нотаріальних округах, де не зареєстрована діяльність приватних нотаріусів та не функціонують державні нотаріальні контори, спадкова справа передається для ведення державній нотаріальній конторі або приватному нотаріусу іншого нотаріального округу на підставі наказу відповідного територіального органу Міністерства юстиції України.

Також трапляються випадки, коли один із спадкоємців, який подав заяву про прийняття спадщини, помер до одержання свідоцтва про право на спадщину, копія спадкової справи направляється нотаріусу, яким заведено спадкову справу після такого померлого спадкоємця. Копія спадкової справи надсилається тільки за письмовим запитом нотаріуса, у провадженні якого знаходиться спадкова справа після померлого спадкоємця.

Акцентуємо увагу на тому, що іншому нотаріусу (державній нотаріальній конторі) передається як закінчена спадкова справа (у разі необхідності видачі додаткового свідоцтва про право на спадщину), так і незакінчена спадкова справа.

У разі, якщо спадкоємець вважає, що нотаріус порушує його права при оформленні спадщини, він може в порядку статті 50 Закону України «Про нотаріат» оскаржити нотаріальну дію або відмову в її вчиненні до суду.

